

No és fàcil ser escriptora

“**N**o és fàcil ser valencià”, escriu Lourdes Toledo en el seu dietari *La inquietud* (Pagès Editors).

Afegeix que quan ha rodat pel món, i ha dit la seua procedència, s’ha trobat colpets d’ull, mirades plenes de sobreentesos. “Més aviat certa gent ens veu com els graciosets de la pel·lícula”. I allò és un obstacle per a poder defensar les teues aptituds culturals o intel·lectuals; és a dir, alguns s’esperen sentir més un acudit o una brofegada. Fins i tot, quan això no s’esdevé, no tenen problema a dir-te que “no sembles valencià”.

I com són els valencians? “Gent de tro”, que diria el malaurat director de *La Traca*? Gent inconstant i poc de fiar (“llevaban por cascabeles cabezas de valencianos”, que va escriure l’esquerp Baltasar Gracián)? Sovint els clixés tenen alguna cosa de veritat, com el lloc comú de parlar de “la luz del Levante”, de la pintura lluminosa de Sorolla, de la nostra jovialitat, d’equiparar valenciania amb festa i no amb estudi i conreu intel·lectual. I, tanmateix, també sobta la quantitat d’editorials i revistes culturals fetes pels valencians, la prodigiosa producció literària, la rauxa i resistència intel·lectual que hi ha a les nostres terres.

I explica Lourdes Toledo: “No podem obviar que de cara a l’exterior, i també entre nosaltres, s’ha estès una imatge corrompuda, corrosiva i deformada dels valencians. Perillosament parcial i negativa. Una imatge que ens ha fet més mal que una pedregà. I voltar pel món amb el cap cot és esgotador”. *La inquietud* és un dietari ple de reflexions semblants. El que més atrapa de les seues pàgines, i que és al meu parer la principal virtut, és la sinceritat i puresa amb què expo-

MARTÍ DOMÍNGUEZ
@MartíDomínguezR

IL·LUSTRACIÓ DE DIEGO MIR

sa el seu pensament. Amb massa freqüència el dietarisme s’ha transformat en una exhibició d’erudició, en una me-

na de catàleg feixuc de lectures. “Estic fins als nassos dels dietaris —diu Gustau Muñoz, i recollit per Lourdes—. No paren de doldre’s del país, de fer exhibicions petulants de lectures”. I és ben cert. A hores d’ara, un dels dietaristes que més m’emocionen, i a qui segueixc amb atenció i ganes d’aprendre, és Pere Rovira —llegiu *La finestra de Vermeer* (Proa). I Lourdes Toledo aconseguix, com Rovira, quadrar la cultura amb la nota familiar, amb les seues peripècies vitals (comença amb una peça genial, on descriu totes les cases on ha viscut), amb frases curtes que tenen sovint un aire de sentència. Llegint-la, sentim una certa angoixa existencial, una ansietat per salvar el pròxim obstacle, el perill imminent i immanent que tot es vaja “a fer la mà”, i calga tornar a començar. Lourdes Toledo és una escriptora amb veu pròpia, que és el que més costa d’aconseguir, que trasllada les seues sensacions i percepcions amb una prosa clara i transparent, i que ens fa posar en la seua pell, i patir i emocionar-nos amb ella.

No és fàcil ser escriptora, podríem dir. No sembla valenciana, podríem també afegir, forçant l’odiós estereotip... Imagine tots els obstacles que ha hagut de superar per a imposar-se, i per a guanyar el Premi d’assaig Josep Vallverdú. Però, per sobre de tot, cal preguntar-nos què ens aporta la seua lectura. I diria que és precisament la naturalitat amb què escriu i fila el seu pensament, i projecta la seua mirada d’escriptora, el que més ens enlluerna. Llegint-la, sentim immediatament una simpatia cap a l’autora, una empatia pels seus problemes, per les seues disquisicions, per la seua ansietat per a quadrar la maternitat i la creació. I que els daltabaixos que l’assetgen constantment no acaben amb ella. “Quan ocorren aquestes coses, així totes juntes de colp, tinc tendència a riure, un riure que és indescribable d’una descàrrega nerviosa, de tensions emmagatzemades...” I ens la imaginem rient, sota l’embat inclement de les agües, de la tempesta feréstega, però resistent com el jonc al bell mig de la torrentada de la vida. I, tot seguit, escrivint sense treva.